

ประโยค ป.ธ. ๓
 สัมพันธ์ไทย
 สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๘

สตฺธา อปฺปวิสิตฺตวาว อานนฺตฺตเถรํ โอลฺลเกสิ ฯ เถโร โอลฺลเกสิตฺตสฺสญฺญาเยว
 วตฺถานํ อนกฺกมณฺณวํ ญตฺวา สํหฺร ราชกฺุมาร ทฺุสฺसानิ น ภควา
 เจลปฺปฏิกํ อกฺกมิสฺสตี ปจฺฉิมํ ชนตํ ตถาคโตะ โอลฺลเกสิตี ทฺุสฺसानิ
 สํหฺราเปสิ ฯ โส(โพธิราชกฺุมาร) ทฺุสฺसानิ สํหฺริตฺวา สตฺถารํ อนฺโตะ ปเวเสตฺตวา
 ยาคฺชชฺชเกน สนฺตปฺเปตฺตวา เอกมณฺตํ นิสินฺโน วนฺทิตฺตวา อาห อหํ ภนฺเต
 ตฺุมหากํ อฺุปฺภูจฺาโก ติกฺขตฺตํ สรณํ คโตะ กุจฺฉิกโตะ จ กิรฺมฺหิ เอกวารํ
 สรณํ คโตะ ทฺุติยมฺปิ ตฺรณฺทาทกกาลे ตติยมฺปิ วิญฺญวํ ปตฺตกาเล ตสฺส
 เม กสฺมา เจลปฺปฏิกํ น อกฺกมิตฺถาติ ฯ กิ ปน ตฺวํ กุมาร จินฺเตตฺตวา
 เจลปฺปฏิกํ อตฺถริตี ฯ สเจ ปฺตฺตํ วา ชีตฺรํ วา ลจฺฉามิ สตฺธา เม เจลปฺปฏิกํ
 อกฺกมิสฺสตีตี อิทํ จินฺเตตฺตวา ภนฺเตตี ฯ เตนาคํ กุมาร น อกฺกมินฺตี ฯ
 กิ ปนาคํ ภนฺเต ปฺตฺตํ วา ชีตฺรํ วา เนว ลจฺฉามิตี ฯ อาม กุมาราคี ฯ
 กิการณา ภนฺเตตี ฯ ปฺริมตฺตภาเว ชายาย สทฺธิ ปมาทํ อาปฺนฺนตฺตาคี ฯ
 กิสฺมี กाले ภนฺเตตี ฯ อตฺสฺส สตฺธา อตีตํ อหฺริตฺวา ทสฺเสสิ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓ สัมพันธ์ไทย

สตถา สยกตฺตา ใน โอโลเกสิ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก อปฺปวิสิตฺวา
ปฺพุพกาลกิริยา ใน โอโลเกสิ ว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ อปฺปวิสิตฺวา
อานนฺตเถโร อวฺตตกมฺม ใน โอโลเกสิ ๆ

เถโร เหตุกตฺตา ใน สํหฺราเปสิ ราชกุมารํ การิตกมฺม ใน
สํหฺราเปสิ ๆ อาขุยาตบทเหตุกตฺตฺวาจก โอโลกิตสณฺญา ย กรณ ใน ฌตฺวา
เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ โอโลกิตสณฺญา วตฺถานํ จญฺจิกมฺม ใน
อนกฺกมณ- อนกฺกมณภาวํ อวฺตตกมฺม ใน ฌตฺวา ๆ ปฺพุพกาลกิริยา ใน สํหฺราเปสิ
“ราชกุมาร อาลปนํ ตฺวํ สยกตฺตา ใน สํหฺร ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก
ทฺตฺตานี อวฺตตกมฺม ใน สํหฺร, ภควา สยกตฺตา ใน อกฺกมิสฺสตี น ศัพท์
ปฏฺิเสช ใน อกฺกมิสฺสตี ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก เจลปฏฺิโก อวฺตตกมฺม
ใน อกฺกมิสฺสตี, ตถาคโต สยกตฺตา ใน โอโลเกติ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก
ปจฺฉิมํ วิเสสน ของ ชนตํ ๆ อวฺตตกมฺม ใน โอโลเกติ อิติ ศัพท์ สรูป
ใน วจเนน ๆ กรณ ใน สํหฺราเปสิ ทฺตฺตานี อวฺตตกมฺม ใน สํหฺราเปสิ ๆ

โส วิเสสน ของ โพธิราชกุมารโ ๆ สยกตฺตา ใน อาห ๆ อาขุยาตบท
กตฺตฺวาจก ทฺตฺตานี อวฺตตกมฺม ใน สํหฺริตฺวา ๆ ปฺพุพกาลกิริยา ใน
ปเวเสตฺวา สตฺถารํ การิตกมฺม ใน ปเวเสตฺวา อนฺโต อาธาร ใน ปเวเสตฺวา ๆ
ปฺพุพกาลกิริยา ใน สนฺตปฺเปตฺวา ยากุขชฺชเกน กรณ ใน สนฺตปฺเปตฺวา ๆ
ปฺพุพกาลกิริยา ใน นิสินฺโน เอกมฺนตํ อาธาร (หรือ กิริยาวิเสสน) ใน
นิสินฺโน ๆ วิเสสน ของ โพธิราชกุมารโ วนฺทิตฺวา ปฺพุพกาลกิริยา ใน อาห

“ภนฺเต อาลปน อหํ สยกตฺตา ใน อมฺหิ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก
ตฺมฺหากํ สามิสฺสมฺพนฺช ใน อุปฺนฺจฺจาโก ๆ กิตี คโต กิตี วิกตฺติกตฺตา ใน อมฺหิ
(หรือ สัมพันธฺว่า อุปฺนฺจฺจาโก วิกตฺติกตฺตา ใน หุตฺวา ๆ สมานกาลกิริยา
ใน อมฺหิ) ติกฺขตฺตํ ๆ กิริยาวิเสสน ใน คโต ตฺมฺเห อวฺตตกมฺม ใน คโต

สรณัม สมภูวาน ใน คโต, จ ศัพท์ วาทยารมภ กิร ศัพท์ อนุสฺสวณตฺต อหํ
 สยกตฺตา ใน อมฺหิ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก กุจฺฉิคโต วิเสสน ของ อหํ
 เอกวาริ กาลสฺสตฺตฺมิ (หรือ กิริยาวิเสสน) ใน คโต ตฺมฺเห อวฺตฺตกมฺม ใน
 คโต สรณัม สมภูวาน ใน คโต ๆ วิกตฺติกตฺตา ใน อมฺหิ, อหํ สยกตฺตา ใน
 อมฺหิ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ทฺตฺยิ วิเสสน ของ วาริ ปี ศัพท์ อเปกฺขตฺต
 เข้ากับ ทฺตฺยิ วาริ กาลสฺสตฺตฺมิ ใน คโต (หรือ ทฺตฺยิ กิริยาวิเสสน ใน คโต)
 ตฺรฺณทวารกกาล กาลสฺสตฺตฺมิ ใน คโต ตฺมฺเห อวฺตฺตกมฺม ใน คโต สรณัม
 สมภูวาน ใน คโต ๆ วิกตฺติกตฺตา ใน อมฺหิ อหํ สยกตฺตา ใน อมฺหิ ๆ
 อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ตฺตฺยิ วิเสสน ของ วาริ ปี ศัพท์ อเปกฺขตฺต เข้ากับ
 ตฺตฺยิ วาริ กาลสฺสตฺตฺมิ ใน คโต (หรือ ตฺตฺยิ กิริยาวิเสสน ใน คโต) วิญฺญฺภาวิ
 อวฺตฺตกมฺม ใน ปตฺต- ปตฺตกาล กาลสฺสตฺตฺมิ ใน คโต ตฺมฺเห อวฺตฺตกมฺม ใน
 คโต สรณัม สมภูวาน ใน คโต ๆ วิกตฺติกตฺตา ใน อมฺหิ, ตฺมฺเห สยกตฺตา ใน
 อกฺกมิตฺถ น ศัพท์ ปฏิเสธ ใน อกฺกมิตฺถ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ตฺสฺส
 วิเสสน ของ เม ๆ สามิสมฺพนฺช ใน เจลปฺภิกิ กสฺมา เหตุ ใน อกฺกมิตฺถ
 เจลปฺภิกิ อวฺตฺตกมฺม ใน อกฺกมิตฺถ อิติ ศัพท์ อาการ ใน อาห ๆ

สฺตฺตา สยกตฺตา ใน ปุจฺฉิ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก “กุมาร
 อาลปน ปน ศัพท์ วาทยารมภ ตฺวํ สยกตฺตา ใน อตฺถริ ๆ อาขุยาตบท
 กตฺตฺวาจก ก็ อวฺตฺตกมฺม” (หรือ ก็ วิเสสน ๆ ของ การณิ ๆ อวฺตฺตกมฺม)
 ใน จินฺเตตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อตฺถริ เจลปฺภิกิ อวฺตฺตกมฺม ใน อตฺถริ
 อิติ ศัพท์ อาการ ใน ปุจฺฉิ ๆ

ราชกุมาริ สยกตฺตา ใน อาห ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก “ภนฺเต
 อาลปน อหํ สยกตฺตา ใน อตฺถริ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ‘สเจ ศัพท์
 ปริกปฺปตฺต อหํ สยกตฺตา ใน ลจฺฉามิ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ปฺตฺตํ ก็ดี
 ธิตฺริ ก็ดี อวฺตฺตกมฺม ใน ลจฺฉามิ วา สองศัพท์ ปทวิกปฺปตฺต เข้ากับ ปฺตฺตํ

๑ เฉลย พ.ศ. ๒๕๕๑ (ครั้งที่ ๒) สัมพันธ์ว่า ก็ ศัพท์ ปุจฺฉนตฺต

และ ชีตริ, สตุตา สยกตุตา ใน อกฺกมิตฺตติ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก เม สามีสมนุช ใน เจตปฏิกิ ๑ อวุตฺตกมฺม ใน อกฺกมิตฺตติ อิติ ศัพฺทํ สรฺูป ใน อิทํ การณํ อิทํ วิเสสน ของ การณํ ๑ อวุตฺตกมฺม ใน จินฺเตตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อตฺถรี อิติ ศัพฺทํ อาการ ใน อาห ๑

สตุตา สยกตุตา ใน อาห ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก “กุมาร อาลปน อหํ สยกตุตา ใน อกฺกมิตฺตติ น ศัพฺทํ ปฏฺิเสช ใน อกฺกมิตฺตติ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก เตน วิเสสน ของ การณํ ๑ เหตุ ใน อกฺกมิตฺตติ อิติ ศัพฺทํ อาการ ใน อาห ๑

ราชกุมารโ สยกตุตา ใน ปุจฺฉิ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก “ภนฺเต อาลปน ปน ศัพฺทํ วากฺยารมฺภ อหํ สยกตุตา ใน ลจฺฉามิ น ศัพฺทํ ปฏฺิเสช ใน ลจฺฉามิ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ก็ ศัพฺทํ ปุจฺฉนฺตฺถ ปุจฺฉํ ก็ดี ชีตริ ก็ดี อวุตฺตกมฺม ใน ลจฺฉามิ วา สองศัพฺทํ ปทวิกปฺปตฺถ เข้ากับ ปุจฺฉํ และ ชีตริ เอว ศัพฺทํ อวชารณ เข้ากับ น อิติ ศัพฺทํ อาการ ใน ปุจฺฉิ ๑

สตุตา สยกตุตา ใน อาห ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก “กุมาร อาลปน อาม ศัพฺทํ สมฺปฏฺิจฺฉนฺตฺถ เอวํ สจฺจวาทกตฺถ (หรือ อาม ศัพฺทํ สมฺปฏฺิจฺฉนฺตฺถ ตฺวํ สยกตุตา ใน ลจฺฉนฺติ น ศัพฺทํ ปฏฺิเสช ใน ลจฺฉนฺติ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ปุจฺฉํ ก็ดี ชีตริ ก็ดี อวุตฺตกมฺม ใน ลจฺฉนฺติ วา สองศัพฺทํ ปทวิกปฺปตฺถ เข้ากับ ปุจฺฉํ และ ชีตริ เอว ศัพฺทํ อวชารณ เข้ากับ น) อิติ ศัพฺทํ อาการ ใน อาห ๑

ราชกุมารโ สยกตุตา ใน ปุจฺฉิ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก “ภนฺเต อาลปน อหํ สยกตุตา ใน ลจฺฉามิ น ศัพฺทํ ปฏฺิเสช ใน ลจฺฉามิ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ก็การณ เหตุ ใน ลจฺฉามิ (ปุจฺฉํ ก็ดี ชีตริ ก็ดี อวุตฺตกมฺม ใน ลจฺฉามิ วา สองศัพฺทํ ปทวิกปฺปตฺถ เข้ากับ ปุจฺฉํ และ ชีตริ) อิติ ศัพฺทํ อาการ ใน ปุจฺฉิ ๑

สตุตา สยกตุตา ใน อาห ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก “ตฺวํ สยกตุตา ใน ลจฺฉนฺติ

(ลภิสฺสตี) น ศัพท์ ปฏิเสธ ใน ลจฺจสิ ๑ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก ปุริมตฺตภาเว กาลสฺตฺตมฺมี (หรือ อาธาร) ใน อาปนฺน- ชายาย สหตฺตตฺติยา ใน สทฺธิ ๑ ศัพท์ กิริยาสมวาย เข้ากับ อาปนฺน- (หรือ ทพฺพสมวาย เข้ากับ อตฺตโน) ปมาทํ อวฺตฺตกมฺม ใน อาปนฺน- อาปนฺนตฺตา เหตุ ใน ลจฺจสิ (ปฺตฺตํ กิตฺติ ฐิตฺรํ กิตฺติ อวฺตฺตกมฺม ใน ลจฺจสิ วา สองศัพท์ ปทวิกปฺปตฺต เข้ากับ ปฺตฺตํ และ ฐิตฺรํ) อิติ ศัพท์ อาการ ใน อาห ๑

ราชกุมารโ สยกตฺตา ใน ปุจฺฉิ ๑ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก “ภนฺเต อาลปน อหํ สยกตฺตา ใน ลจฺจามิ น ศัพท์ ปฏิเสธ ใน ลจฺจามิ ๑ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก กิสมฺมี วิเสสน ของ กาล ๑ กาลสฺตฺตมฺมี ใน อาปนฺน- ชายาย สหตฺตตฺติยา ใน สทฺธิ ๑ ศัพท์ กิริยาสมวาย เข้ากับ อาปนฺน- ปมาทํ อวฺตฺตกมฺม ใน อาปนฺน- อาปนฺนตฺตา เหตุ ใน ลจฺจามิ (ปฺตฺตํ กิตฺติ ฐิตฺรํ กิตฺติ อวฺตฺตกมฺม ใน ลจฺจามิ วา สองศัพท์ ปทวิกปฺปตฺต เข้ากับ ปฺตฺตํ และ ฐิตฺรํ) (หรือ สัมพันธฺว่า^๒ ภนฺเต อาลปน อหํ สยกตฺตา ใน อโหสิ ๑ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก กิสมฺมี วิเสสน ของ กาล ๑ กาลสฺตฺตมฺมี ใน อโหสิ ปมาทํ อวฺตฺตกมฺม ใน อาปนฺโน ๑ วิกตฺกตฺตา ใน อโหสิ^๓) อิติ ศัพท์ อาการ ใน ปุจฺฉิ ๑

อด กาลสฺตฺตมฺมี ใน ทสฺเสติ สตฺถา สยกตฺตา ใน ทสฺเสติ ๑ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก อสฺส วิเสสน ของ ราชกุมารสฺส ๑ สมฺปทาน ใน ทสฺเสติ อติตํ อวฺตฺตกมฺม ใน อาหริตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ทสฺเสติ ๑

^๒ ตามเฉลย พ.ศ. ๒๕๕๐ (ครั้งที่ ๒)

^๓ หรือสัมพันธฺว่า อหํ สยกตฺตา ใน อาปนฺโน ๑ กิตบท กตฺตฺวาจก กิสมฺมี วิเสสนะ ของ กาล ๑ กาลสฺตฺตมฺมี ใน อาปนฺโน ปมาทํ อวฺตฺตกมฺม ใน อาปนฺโน...

^๔ สัมพันธฺยึดตามแนวเฉลยของสนามหลวงแผนกบาลี พ.ศ. ๒๕๕๐ (ครั้งที่ ๒) ซึ่งสัมพันธฺโดย พระราชปริยัติโมลี (โตภา เขมสรโณ) วัดพระงาม จ.นครปฐม

พระปิฎกโกศล มโนกรโ วัดปากน้ำ

สัมพันธฺ^๔

สนามหลวงแผนกบาลี

ตรวจแก้.